

НЕДЯЛКА МИХОВА НЕИЗВЕСТНОТО

chitanka.info

22 август 2016 година земно време.

Никога не съм забелязвал, че имам нерви — нервните не стават космонавти. Но сега за първи път чувствавам, че едва издържам. Питам се, дали това не е просто страх? Досега не съм се интересувал дали съм страхлив или не. Струваше ми се, че винаги мога да потисна слепия инстинкт, за да изпълня едно взето решение. Мислех, че самото решение не би било повлияно само от съображенията за личната ми безопасност. Сега не съм уверен в нищо. Постоянно ме преследва усещането, че „нещо“ се е промъкнало вътре в „Порив“, в кораба, стои зад гърба ми, бавно приближава... Не се обръщам, защото зная, че няма нищо, и не искам да се срамувам от себе си. Но така е още по-лошо. Непрекъснато мисля за това, непрекъснато преодолявам желанието да се обърна.

Дали не полудявам? Дали са реалност тези загадъчни същества — или това все пак е само неодушевена материя? Може би „те“ са само халюцинация, резултат от продължителната самота? Но аз ги виждам, виждам! И после приборите...

Ще се опитам да разкажа всичко спокойно, системно. Трябва да се овладеея. Докато пиша, ще ми се струва, че разговарям с някого, с друг човек.

Колко отдавна не съм говорил. Почти две години земно време. От деня, когато Ян загина. И от три години съм в полет. Това е много продължително време, прекалено много. Ето че почти се оплаквам. Напразно. Знаех какво ме очаква. При това аз вече се връщам, до Земята остават само три месеца земно време.

Всъщност на мене в известен смисъл дори ми провървя. Аз съм разузнавач, моята задача е да откривам неизвестното. И ето че преди десет дни за първи път се натъкнах на него.

Уредите даваха нормални показания, няха никакви основания да очаквам нещо необичайно. Погледнах през перископа просто защото това беше един от задължителните елементи на наблюденията. Още в първия момент забелязах някакви матово светещи нишки, които се рееха и трептяха пред очите ми. Буквално се нахвърлих върху приборите. Та това беше нещо ново, това беше откритие. Смешно — за мен те бяха астрономически обект, отдалечен от „Порив“ на милиони километри. Дори не ми хрумна, че предметът на наблюденията ми може да се намира в непосредствена близост. Когато се обърнах към

далекомера, трябваше да се взирам почти минута, за да осмисля невероятната цифра, която светваше и угасваше: „10 метра“, „10 метра“. Как? Десет метра? До кораба? До „Порив“, който се движеше със скорост около 200 километра в секунда? Невъзможно!

И все пак... Гледах. Гледах ненаситно, докато пред очите ми всичко затрептя. Там наистина имаше нещо. Нишки, светещи нишки. Включих спектроскопа. Сложно съединение, в което преобладаваше фосфор. Съединение, което в условията на космическото пространство ми се стори немислимо, направо невъзможно. Бях възбуден. Наблюдавах жадно, мятах се от един уред към друг, цял бях напрежение. Притаявах се зад приборите, ловях неизвестното, докато не е изчезнало. Това продължи половин час. Очите ми вече сълзяха, но все пак долових как нишките трепнаха, отдалечиха се, избледняха и изчезнаха.

Останах зашеметен и изтощен, мъчех се да систематизирам видяното. Мозъкът ми работеше трескаво в търсене на някакво обяснение, докато почувствах, че главата ми се пръска от болка. Не ми се ядеше, не ми се искаше да спя. Всяка минута тичах към перископа и се взирах отново към острата, болезнена светлина на звездите.

Най-последно си дадох сметка за неразумността на своето поведение. Аз трябва да се нахраня, трябва да се успокоя, трябва да отдъхна. Хапнах насила и настроих апарата за сън. Когато се събудих, изпитах недоверие към себе си. С преднамерено небрежни крачки приближих до перископа. Нишките бяха там!

Този път бях спокоен. Започнах всичко отначало. Направих редица анализи и систематизирах резултатите. Всеки две минути проверявах присъствието на нишките. След 4 часа и 32 минути те се отдалечиха и изчезнаха.

Опитах се да набележа някакво хипотетично обяснение. Това се оказа невъзможно. За мен събитието беше пълна загадка. През 10 минути поглеждах в перископа. След 5 часа и около 50 минути „те“ отново се появили и аз продължих измерванията. И тогава дойде вторият удар. Нишките останаха до кораба точно 4 часа и 32 минути. И отсъстваха точно 5 часа и 49 минути. Невероятно, нали? Не забравяйте, вие, които може би ще прочетете тези записки: „Порив“ се носеше със скорост 205 километра в секунда. Ако можеше да се допусне, че нишките представляват някакво тяло, летящо в Космоса по

траектория, съвпадаща с тази на „Порив“, то това приближаване и отдалечаване беше просто немислимо. Изключено беше дори допускането, че нишките се движат вълнообразно, тъй като техният път през време на 4-те часа и 32 минути беше идеално успореден с моя.

Тогава за първи път ми стана малко страшно, по човешки страшно. Продължих изследванията с намерение да се отдалеча от това тревожно съседство веднага щом изчерпя възможностите на апаратурата. През дните, които последваха, цикълът на движението на тези загадъчни, матово проблясващи влакна остана непроменен. Хрумна ми, че би трябвало да изляза вън и да се опитам да „плена“ част от това странно съединение — но просто изоставих тази мисъл. Не ми се искаше. Е добре, боях се. Техните реакции — ако имаха такива — за мен бяха нещо неизвестно. Не трябваше да рискувам прекалено много. По-добре беше Земята да научи малко, отколкото нищо.

Не мога да кажа, че допълнителните изследвания дадоха нещо принципино ново. Опитах се да направя снимки, но опитите бяха несполучливи. Опитах се да осветя нишките с прожекторите на „Порив“, но в ярката светлина те ставаха напълно невидими.

Най-после настъпи денят на нашата раздяла. Промяната на траекторията е сложна задача — но аз доволно подсвирквах, докато правех изчисленията. Може би трябваше да продължа, но не можах повече. Сега изведнъж почувствах колко съм изтощен. В последните дни сънят и храната ми бяха нередовни, през по-голямата част от времето се вирах през перископа.

С някакво злорадно удоволствие сложих ръцете си върху пулта за управлението. Това беше през време на 5-те часа и 49 минути на тяхното отсъствие. Колко славно: те ще се върнат, а мене няма да ме има. Неволно мислех за тях като за нещо живо, одушевено, приписах им човешки чувства и се радвах на горчивото им разочарование. Понесох претоварването от промените на скоростта и посоката търпелив и радостен. Когато маневрата най-после завърши, устройх си пред перископа малък банкет. Искаше ми се да погледна вън точно в минутата на тяхната поява и да се порадвам от отсъствието им. Погледнах. „Те“ приближаваха.

Това беше вчера. Днес не мога повече.

Глупости! Разбира се, мога. Ще понеса и това, и още много. Но ми е трудно.

Не се страхувам от нищо конкретно. Не се боя от разрушаването на кораба. Бих загинал без оплакване — така, както загина Ян. Бих понесъл и болест, и страдание. Разберете, отдръпвам се пред неизвестното. Неизвестното — това е безименна заплаха, смътно усещане. Не, дори и това не. То не застрашава с нещо, което може да се случи. То е просто... неизвестно. То стои зад тебе, когато знаеш, че там няма нищо.

Остават ми още само три месеца път до Земята. Още два месеца до Слънчевата система. Нима ще трябва да прекарам цялото това време заедно с тези светещи влакна? Струва ми се, че те се долепват до кораба, оставят се той да ги носи. При външния обзор не констатирам промени на обшивката. Но мога ли да зная характера на тяхното въздействие? Зная само едно: никога не бих излязъл вън, при тях.

Все пак сега, когато оформих тревогата си в думи, ми стана малко по-леко. Но какво ще стане утре?

23 август...

Мисля. Мисля непрекъснато, напрегнато. Тези нишки притежават способността да реагират на променените условия — и то без видима непосредствена нужда или полза. Това сериозно поставя въпроса за тяхната „съзнателност“. Нека допусна, че действията им са целесъобразни. Каква може да бъде преследваната цел? Защо следят кораба? Ако те са живи, дали не долавят, че в кораба също има живот? Живот, който за тях е недостъпен, но който може да ги заведе до източника на живота. За какво им е нужно това? Храна? Какъв ужас: може би аз соча пътя на една смъртоносна опасност. Това предположение ме влудява. Не мога да си представя нищо по-страшно.

Спомням си — някога бях чел статия или разказ, написана още по времето на първите изкуствени спътници. Тема бяха опасностите, които биха могли да застрашават космическите пътници. Опасностите бяха отгатнати доста точно. И все пак главната от тях там не беше формулирана — а тя съвсем не е нова. Неизвестното — ето кое те кара да се стъписаш ужасен, да се усъмниш в своята сила и разум. Неизвестното не се вмести в системата на установените знания; то я

руши, а с това руши и основата на човешкото самочувствие и могъщество. Обикновено неизвестното се процежда постепенно, капка по капка. Тогава то плавно се превръща в известно, заема място в някой раздел на познанието и разширява възможностите на човека. Но когато то се изпречи така грозно, така немислимо — именно немислимо с помощта на старите понятия, — няма нищо по-заплашително от него. Силата на човека се стапя.

Колко унизителна констатация. Унизителна? Това не е толкова важно. Но вярна ли е тя — ето кое ме интересува най-много. Нима сега аз съм в положение, подобно на това на някогашния „верующ“, изправен пред хитро скроените чудеса, тези концентрации на неизвестното? Струва ми се, че все пак има разлика.

Когато надделея над чисто инстинктивния си ужас и объркване, когато поставя въпроса ясно и определено: „От какво всъщност се боя?“, виждам, че бих могъл да посрещна каквато и да е беда. Уверен съм, че бих могъл да смажа в себе си отчаяното желание за живот или да страдам, без да загубя мъжество. И после аз съм по-добре от своите прадеди: все пак съм в състояние да очертая един кръг от неща, които не могат да се случат. Например зная, че нищо от това, което може да ме заплашва, не би продължило вечно.

Това, което ме ужасява най-много, е мисълта, че мога да навлека някакво бедствие на Земята, на всички хора. Когато си представя, че „нещото“ отвън, доловило живота, го следи, за да се добере до областта на неговото масово разпространение, отговорността, която чувствам, ме смазва. Не бих могъл да видя осъществена тази опасност с ясно съзнание. Само при мисълта за това изпадам в паника. Всички стари понятия, които кой знае защо винаги споменаваме с някакъв свян — чест, любов към хората, отговорност, съвест, — се изпълват с невероятно реално съдържание и ме потискат. Тогава ми се иска да избягам далече от Земята.

Странно: при този страх за човечеството почти забравям себе си. Та аз би трябвало да се стремя към Земята, към този център на колективния опит. Може би това, което за мене е немислимо, на Земята ще бъде разгадано. Може би просто моята лична „система на опознатото“ е много тясна, много ограничена, за да вмести неизвестното, което сега се носи вън, около ядката на ракетата, в която

се крия аз. Да, може би. А може би и не? Този риск аз нямам правото да поема.

Как да постъпя в такъв случай?

24 август...

Необходима ми е информация, повече информация. Възможностите за изследване по вътрешна команда са изчерпани напълно. Налага се да изляза вън, за да изчакам евентуалните нови реакции на нишките и се опитам да взема от тях проба за лабораторно изследване.

Ето, написах това.

Какъв ужас и какво облекчение ми причинява точната формулировка на задачата. Но защо ми са вече думите? От този момент трябва да игнорирам своите чувства. Сега просто трябва изчерпателно да обмисля всичко.

25 август...

Възможни са четири варианта:

Първият — убеждавам се в безопасността на нишките и продължавам пътя си към Земята.

Вторият — не получавам достатъчно информация за определено решение.

Третият — убеждавам се в реалната опасност за живота на Земята.

Четвъртият — загивам в процеса на изследването.

При последните три случая корабът не бива да проникне в пределите на Слънчевата система. Колко просто: съотношение три към едно. Тъй като след моята възможна смърт курсът на кораба би продължил без изменения, налага се да отклоня „Порив“ в нова посока, преди да предприема изследването. Нямам време да пиша повече, трябва да направя необходимите изчисления.

26 август...

Всичко е подготвено... Излизам.

Иска ми се да кажа още нещо, изпълват ме и несигурност, и смелост, и още нещо така великолепно и мощно, че нямам думи, за да го изразя.

Но и необходимо ли е? Аз излизам, излизам във срещу неизвестното. Не съдържа ли това всичко?

Космическият кораб „Порив“ беше открит случайно, по едно от тези невероятни съвпадения, които все пак понякога стават.

През 2068 година експедицията, която се завръщаше от Арктур, долови автоматичните сигнали на „Порив“, ориентира се по тях и успя да го открие.

Хората проникнаха вътре лесно — външният люк беше отворен. Всички данни сочеха, че космонавтът бе излязъл във облечен в специалния скафандър и свързан по обичайния начин. Въжето беше още там, но краят му беше свободен и силно разкъсан.

Дали гибелта и откъсването на космонавта беше причинено от удар на метеорит или от друга неизвестна причина? Записките и резултатите от изследванията бяха внимателно проучени. Лекарите отхвърлиха версията за психическо разстройство. На снимките едва личаха неясни следи — те не дадоха нищо положително.

Сигурно беше само едно: за да спаси Земята от истинска или въображаема опасност, разузнавачът бе пожертвал себе си. Земята ще запомни неговото име с благодарност.

Случаят изискваше допълнителни изследвания. След половин година по траекторията, описана от „Порив“, тръгнаха три двойки разузнавачи. Всеки от тях пое отговорността за оценка на опасността, ако загадъчните нишки бъдат открити. На Земята никога не са липсвали хора — хора като разузнавача и тези шестима, които сега се носят някъде далече, залутани из необятните пространства на Космоса.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 5 от 1963 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.